

prodávati. Zlé jest, na dluhú cestu wyjiti, léčiti nemocné, mýti se, wlasý střihati, nehty obřezowati, rozsévati, léčiti.

Ryby, znamenie dwanácté od puolnoci studené a mokré: má zřenie zezpod k nohám. Dobré jest, ženu pojieti, w přátelstwie, towarystwie wstúpiti, minci zaraziti, zlato, stříbro kupowati, fraymarčiti, rybniky dělati, mlýny i což k wodám příslušie, lowiti ryby, wodu wésti proti puolnoci, kupčiti, štěpowati, posly, listy posélati, počistěnie bráti, rúcho nowé krájeti i obléci se, sukno bielé kupowati, koně, kostel stawěti, pokoj a jednotu řiediti. Zlé jest, nohy léčiti, ohněm dělati, potkati se s nepřátely, s nimi rokowati, nehty řezati i kopyta.

VII. Nawedenj hwězdářsko - lékařské.

Od

Jos. Jungmanna.

(Čteno dne 13 kwětna 1841.)

Rkps. u p. rytjře z Neuberka, na papjře w 4. listů 94, z 15 stoletj, bez počátku i konce, i tam zde bez listů. Gedná o přirozenj lidském čili letoře, a co na ni wplýwa, t. o 12 měsječeh, o gegjeh powaze i moci na žiwot i konánj lidská ¹⁾; o 4 stránkách roku ²⁾; o 12 znamenjeh nebeských ³⁾; o šesti planetách (běhohwězdách) zwláště o měsjei —; o 14 nebeských okrotách čili okrsejeh (sphaera) genž gsau: okrota země, wody, powětřj, ohně, měsje, dobropana, ctitele, slunce, smrtonoše, kralomoce, hladoleta; nebe křjšťalowého t. hwězdného; nebe prwého hnutowého; nebe ohniwého, nehnutého, kdež gsau swatj; o přirozenj člověka wedle postawy, a částek gednotných. Člowěk prý gest gako stromi podwračcný, neb hlawa gest gako kořen u stromu t. u stogitého dřewa, a ruce i s nohama gsau gako wětwe. — Na konci této částky stogj: »Skonawa se hwězďarstwic krále Jana ⁴⁾ kněze z welike Indie (Iudie?), gežto skládal gest pod horú Embron tu kdež ležj Adam s Ewú, Abraham, Izaak i Jakob, leta LXXXX pod cjsařstwjm Tiberia ciesaře, pod nim Kristus umučen gest pod Ponciem Pilátem. A k tomu hwězďarstwj gest mnoho z giných knih připsáno.«

1) Gména gsau táž gako nynj, kromě že črwneec gest = Junius, črwen = Julius; zařig = September.

2) Lenec (sewer, podletj), léto, podgesen (podzimie, podzim), zima.

3) Skopnec, býkowec, dwablížnec, rakonow (rybář), lewon (lewněnka), děwka (dewona), wahana (wahkona) stiropen (štírek), střelokol (třiklobot), kozorožec (kozoroz), wodnář (wodnjk), rybnář.

4) Joannes presbyter, osoba mythická prostrednjho wěku.

Následuge pagednánj filosofické o *osudě*, pokud gj stává a stávati může, z trogjo hledistě na skutky božské, přirozené a přjhodné o čemž dialektikau subtilnau dle onoho wěku rozumuge, na tom konečně ustrna, že sice wšecky hořenj věci působj na staw a osud, zdrawj a nemoe, žiwot a smrt čłowěka, ale že bůh, co wládař wšech wěej, dle zásluh každého tresce neb odměňuje, a tak osudem wládne.

Při tom netoliko to, co k štěstj čłowěka potah má, něbrž i některé věci ginak čłowěku důležité z hwězdárstwj přiměšuge, k. p. netoliko ukazuge, kdy žilau pauštěti, baňky sázeťi, a kde; eo kterého z 30 dnů měsjece činiti užitečno a škodno; kterak zwěděti, kdo z bogugjejch zwjtěz, kdo koho přetrwá, co sen znamená atd. ale i uěj zwěděti, kolik neděl bude masopusta, gaky zlatý počet každého léta, gaka čtena nedělnj; gak nalezi hody úroenj atd.

Přidává o mjrách ljkárnických, gež toliko po latinsku gmenuge: scrupulus, drachma atd. Pak kdy kořjny zbjrati; nač při lěčenj zřetel mji t. stařj nemoeného atd.

Mage gednati na listu 3 o hljzách, prawj: Mistr *Hawel* (nepoehyhě Magister Gallus) řekl gest, že gest to wyňal z naylepšjch knih a řeči Ğalienowy i Awicenowy i take Ypokrasowy, lékařow z řecké země, a na str. 4 pv. zawjrá taktó: Skonám na tom řeč, kterú sem wyložil k úžitku těm, ktožby to za wděk přigieli, buď bůh pochwálen.

Na l. 47 pv. stogj: znamenay, že swrehupsaná přirozenie wšech lidj wyložena gsú wše k našemu rozumu gedno podle běžnjch znamenj. — Ale tuto w tomto miestě nie tato řeč nedotýká giných časow ani miesta, ani otce, ani matere, ani osm nebeských okrot, ani sedm běhohwězd, ani giných kterých wěej, a to proto, neb o tom psáno gest w *knížkách o ženském tagemstwj*. Protož tyto kulhy s oněmi činj plněgšj rozum atd. — Z této dotčené knjhy o ženském tagemstwj zdá se býti list 85, kdež gedná o oběnejch (gakž on dj) = hermephroditjch, a čehož se těhotná warowati má.

Sloh prostý, zpráwný; slowa některá smělegi nežli šťastněgi tvořená, k. p. *zarděta* = embrio, difl. zárodek = fetus; *žiwona* = animal; *znamokreta* = zodiacus; *okreta*, sphaera *chwěgpetna*, vegetativa; *hnutow*, motus; *gsost* (byt) ens, *wodchlasa*, musica, *zememěrna*, geometria; *zwěrecesta* neb *zwěrecesti* (signum coeleste); — kteráž z wětšj částky sice také w giných podobnjch spisech, k. p. Pokladu chudých přicházegj, ale wůbee přigata nebyla. Planeta Venus gemu slowc: *smilnice* (resp. dennice, zwěředlnice), Mars = *smrt*, neb bůh boge; Jupiter, kralomoe neb *biskup*; Saturnus hladolet neb *starec*; hermaphroditus = *oběncec*, coelum mobile, *hnutowé* nebe, philosophia, *mudremila*, materia = *matera*.

Slowee u Rozkochaného *čercha* = figa tuto častěgi přicházj, ač bez vokalu *čercha* a znamená něm. Strich, k. p. *črchy* na ruce, na palei atd. Ano i: *načršenie* (das Stricheln), gako: *nabodenie* (Punktiren) ib. 11 pv. Podiwně tvořeno gest u něho: *stwest* (r. stkwu? ktwu?) u. p. Ktož má oči gežto se w *stwesti* swjtj, gest smělý. 64. *Šlupnice* = spodnj částka nohy, 35. To tak zposobeno od boha welkým *pořadenstwjem* 56 pv. Čłowěk ze wšech žiwon sám gest *znositěho* žiwota 62. *Ladně* držeti twář. 66 pv. Nehty *prozředliwé* 68 pv. Kůže *pošmuhlá*. 70. *Zasdlé* břicho ib. *Pesobnostnj* (čínoděgnj) = agens. podležitý neb snášegjej, passivum. 85. Smrad *poswiectnj* t. od swjce. 85 pv.

Pochybná slova: ženba (alib. ženitba ib.) 26. *upřielizno* (upřibljženo?) 39 pv. *děgma* (děgina?) 45. Oči *blaščawé* 64. *motichagj* (motrechagj?) 83. na *späci*? 27. na *dno* (*dnu*?) roznemoci. 56 pv. W méně obyčegném wýznamu: *zkemcnily* lotr. 7 pr. *Pancwánj* u bogjch (Oberhand) 11. Ta řeč má *pocheap* z uměnj o zraku a poprslka. 83. Měsje má tu *waščen*, že — wlkosti dáwá 84 pv. O giných *wašnych* té hwězdy 88 pv. (Eigenschaft). *Paeholek* = Knabe. 8. Syn gegj *wdám* bude 26 pv.

Dual. Bude mjti širocie plecie 31. We *dwúdcet* neb třidceti dnech 7.

Ginak znamenitá slowce: Mnoho přicstrach, a přjstrach a přjhad trpěti. 8. Někoho *uhádati* t. přehádat. 17. Zima *deštetatá*. 93. Moře počjná se *cbwodncwati*, ebben? 23. Mnoho *chodeb* činiti w giných zemjch. 35. *Žerce a píwec* weliký. 35 pr. *Nehnutyj*, unbeweglich 37. *stanowityj* (30 et 39), *cbstancowityj* (37), *ustancowityj* (11. 43 pv.), fixus, fest, bestimmt. K čelu *přjtnulé* wlasý 63. Oči *wyskcěilé* 64 pv. *sklipilau* twář chodj 65 pv. twář bledá a *libiwá?* ib.

Syntax. Dwadcatý měsje neydaremněšj gest ke všem wěcem činiti. 7.

Gedenmezjtmý všcem wěcem gest dělati. ib. pv.

Střelokol..... *poschj* bedra a žaludek = na bedra atd. 34. Rybnář *poschj* paty a šlepnici ib. 35. Býkowec *posobj* šjgi a panuge w hrdle. 37.

Přjswelj gediné a to známé přicházj w trogj formě: Obyčeg gest druhé přirozenj. Obyčegných wěcj gest nesnadno ostati. Čehož třep znouw nagde, tjm bude woněti na walech.

VIII. Tomáše ze Štjtného na Zásmuku a Chotěnicjch Knihy naučenj křestánského.

Od

Jos. Jungmanna.

(Přednešeno 9 Dec. 1841.)

Knih Tomáše ze Štjtného máme posawad rukopisy *čtyry* před rukama.

A. *Rkp. bibl. weřgné Pražské XVII.* A 6. na pargaméně listů 157 w fol. we 2 slaupcjch, od r. 1376, o němž širšj zpráwa i wýpisky učiněné p. Palackým nacházegj se w Mus. Časop. na r. 1838, str. 3 — 14. Částka z III knihy tištěna Tomsau w knize: Uiber die Veränderungen der čech. Sprache, 1805. st. 85—104. Obsah auplněšj gest tento: Předmluwý dwě, mimo předcházegjcej přjpis mistru Albrechtowi. 1. O wjře, naděgi a milosti. Wýklad pateře, kterýž prawj, že sice nesljbil na počátce knih psáti, ale pro užitečnost atd. to činj. 2. O stawu panenském, wdowském a man-

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Abhandlungen der mathematisch-naturwissenschaftlichen Classe der königl.- böhmischen Gesellschaft der Wissenschaften](#)

Jahr/Year: 1841-1842

Band/Volume: [5_2](#)

Autor(en)/Author(s): Jungmanna Jos.

Artikel/Article: [VII. Nawedenj hwezdarsko-lekarske. 193-195](#)